

„Soča“ izhaja vsako saboto in velja s pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana za družabnike polit. društva „Soča“:

Vse leto . . . . . f. 4.--
Pol leta . . . . . „ 2.--
Četrť leta . . . . . „ 1.10

Za nedružabnike:

Vse leto . . . . . f. 4.50
Pol leta . . . . . „ 2.30
Četrť leta . . . . . „ 1.20

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici pri Paternelliju in Soharju; v Trstu v tobakarnicah „Via del Belvedere 179“ in „Via della caserma 60.“

SOČA

Pri oznanilih se plačaje za navadno tristočno vrsto:

8 kr., če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 3 krat.

Za večje črke po prostoru in vsaki pot 30 kr. za kolek.

Naročnina in dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredniku: Viktorju Dolencu v Gorici, Contrada della croce 233, poleg preture, kder se neha tudi upravnistvo. — Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri urednistvu.

Glasilo slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Odpri pisma g. poslancu Črnetu.

Slavno Uredništvo.

Po. pisani zastopniki občine cerkljanske se popolnoma zlagajo z nezaupnico, katero se poslali volilci na Krasu g. Črnetu in čestitajo vrlim Kraševcem, da so tako možato in pogumno postopali.

V Crknem 11. aprila 1872.

Peter Podobnik župan, Janez Eržen podžupan, Lovre Tedej podžupan, Tomaž Zaje podžupan, France Gantar odbornik, Jakob Tavčar odbornik.

Blagorodni Gospod Anton Črne, državni poslanec!

Kraški volilci so storili svojo dolžnost kot avobolni državljani, ko so vam nezaupnico naklonili, katero ste se svojim omahljivim postopanjem v deželnem in se svojim glasovanjem za psilni volilno postavu v državnem zboru popolnoma zaslužili. Podpisani občinski zastopniki iz Črne se popolnoma ujemamo s to nezaupnico in izrekamo odkritosrečno željo, da se brž ko brž odpoveste deželnemu in državnemu poslanstvu.

V Črnicah 10. aprila 1872.

Fr. Leban župan, Anton Ussai starašina, Valentin Kosovec podžupan, Valentin Brankovič, † Andrej Črnigaj, † Anton Podgamek, † Jožef Ličen.

Blagorodni gospod urednik!

Blagovolite vrlim Kraševcem naznaniti, da se v imenu občine Šebrelje-Jagodiše podpisani popolnoma zlagamo s krepko, mirnopolnosno ter opravičeno nezaupnico, katero se pošteni, neustraseni kraški volilci poslancu Črnetu, izdajalcu naroda, v Beč poslali.

Nezadovoljnost in razdraženost nad Črnetom med našimi hribovci je splošna in velika.

Ob enem obžalujemo, da imamo tudi Slovenci na Primorskem zastopnike, katerim so železnice in sebičnosti draže in ljubše od narodnosti, poštenosti, značajnosti ter splošne koristi

našega vrlega slovenskega naroda (Slovenijo). Živili Kraševci! Ne udajmo se!!

Šebrelje-Jagodiše 10. aprila 1872.

Andrej Mlakar župan, Anton Tušar, Janez Močnik podžupana, Jakob Peternel, Juri Lapanja podžup.

Thomas Lapajne poročnik v. p., Janez Reiz tajnik županstva, Janez Hvala odbornik, Janez Klemenčič odbornik, Andrej Ozebek odbornik. Andrej Kacin, župan v Šebrelja, poterjuje zgoraj pisano za se in za vse druge pisave nezmožne posestnike. Anton Trepal kurat v Jagodišah.

S tem daje občinski zastop na znanje, da se popolnoma uje ma s postopanjem pogumnih slovenskih volilcev na Krasu, ki so g. Črnetu nezaupnico poslali zaradi njegovega obnašanja v državnem zboru.

Županstvo v Renčah 11. aprila 1872.

G. Pahor župan, And. Lussig starašina, Jakob Znidereč starašina, Jožef Mosetič starašina, France Pečenko starašina.

Blagorodni gospod Anton Črne dež. in državni poslanec!

Podpisani občinski zastopniki odobrujemo z dobro vestjo in s popolnim prepričanjem nezaupnico, katero so vam dali Vaši kraški volilci. Ker ste odpali od federalistične zastave, in se privrgli našim najhujšim nasprotnikom „ustavovercem“, ne more Vas noben pravi Slovenec več spoznati za svojega zastopnika. Zatorej zadostajte klicu svojih kraških volilcev, in odstopite!

Županstvo v Sempasu 8. aprila 1872.

France Kumar župan, Josip Faganel podžupan, † Jože Rjavec, France Oberdank, Andrej Čej, France Spazzapan, Janez Palliok podžupan, France Rjavec podžupan, Jožef Marinčič, Silvester Skarabot, Martin Lancian starašina, † Jože Ramec, Peter Skarabot, Jožef Zernatič podžupan.

Blagorodni gospod Anton Črne drž. poslanec, zdaj v Tomaju.

Podpisani občinski zastopniki, ki se s popolnim prepričanjem ujemamo z nezaupnico, katero so vam dali Vaši kraški volilci, ne želimo nič bolj, nego da se odpoveste državnemu poslanstvu.

V Dornbergu dne 11. aprila 1872.

Jožef Šinigaj župan, Andrej Šinigaj starašina, Mrevle Jožef podžupan, Lovro Pavlica starašina, Fr. Kerševan, Andrej Pavlica, Andrej Bandel, Andrej Kavčič, Jakob Mozetič, Anton Zorn podnačelnik gosp. sveta, Jožef Leban podžupan, Franjo Peršič podžupan, Jakob Furlani načelnik gospodarskega sveta, Juri Furlani podžupan, Jožef Furlani, † Anton Losjak podžupan, † Anton Harej starašina, Fr. Perozzi tajnik.

N. pr. Blagorodni gospod Anton Črne deželni in državni poslanec.

Podpisani občinski zastopniki izrekamo s tem slovesno in s popolnim prepričanjem, da se ujemamo z nezaupnico, katero vam so poklonili vaši kraški volilci in da je naša odkritosrečna želja, da se brž ko brž odpoveste poslanstvu, ker ste odpali od federalistične zastave.

V Vertobji 12. aprila 1872.

France Marož načelnik, † Arčon Janez podžupan, † Štefan Bizjak starašina. Za Gorenjo Vertobjo: † Jožef Batistič podžupan, † Matija Lasič načelnik.

Blagorodni gospod Anton Črne, drž. poslanec, zdaj v Tomaju.

Častitamo Vašim kraški n volilcem in pristopimo podpisani občinski zastopniki s popolnim prepričanjem njih nezaupnici, katero so vam podali. Kakor oni, želimo tudi mi, da se odpoveste kaj državnemu poslanstvu.

Ako ste poštenjak boste gotovo ustregli tej naši želji.

V Bokavici 11. aprila 1872.

Alojzi Perozzi župan, † Ozbob Jožef, † Rusjan Jože, † Jožef Arčon, Beltran Andrej, Ferd. Juh, † Andrej Nemeč, † Jožef Nemeč.

LISTEK.

Berilo v ljudski šoli.

Neovrgljivo je jeziški nauk v ljudski šoli mej najvažnejšimi predmeti. Da je pa berilo podlaga in sredotočje temu nauku, je vsakemu mislečemu človeku dovolje jasno. Iz tega sledi, da je dobro in primerno berilo za ljudske šole neprecenljivo. Veliko se je uže govorilo, mnogo pisalo, kakega sedržaja in kake oblike bi ono moralo biti. Č. dalje bo je se oddaljujemo od one zunanje uravnosti in enostranskega umskega razvoja, katerega sta Rochow in Campe priporočala. Moderna pedagogija gleda bolje na duševni razvoj (animi eruditio, Gemütsbildung) in večna sedanjih beril je zbog tega po vsej pravici zgolj konfesijonelnih. Na to pa, da bi berilo moralo biti središče vsega jeziškega in znanstvenega pouka sploh, — na to se skoro brezizjemno nikakor nij oziralo.

Berilo ima namreč dvojno nalogo: iz njega učence zajemlje jeziški zaklad; širi mu pa tudi krog znanostij. Z ozirom na ta dva momenta abi učitelj svoje berilo. Z njim vadi učence v

dotičnem jeziku kolikor mogoče v oblikoslovju; podlaga ali sedržaj mora se jim na tanjko razjasniti. Tinja se torej od njega, da se z berilom popolnoma seznaniti in ne samo to, nego da se ga doma uči, na vse strani premišlja in svoj nauk po tem ureja. Ta berilni ostavek mu bode zdano zajemališče gledé jeziškega nauka, oni mu podajaj obilen zaklad gledé na znanosti. Zato ne sme kar ob enem iz enega odstavka jemati; kajti nauk bi bi predolgočasen. Upraša se, kako se ima v ljudskih šolah mteria jezik učiti? Na dvojni način: formalno in realno, to je, z vednim ozirom na sedržaj. Učenec mora tuje misli, pismeno ali ustmeno povedane, dobro razumeti in vse, kar je slišal, bral ali sam mislil, po jeziku in sedržaji pravilno, pismeno in ustmeno dobro izraziti. Oboje mora učitelj doseči. Formalni nauk obstaja v tem, da se mladina svojega jezika tudi zaveda; kajti napopčno bi bilo, ko bi le po besedah segala ne glede na pomembo: on mora vse dobro razjasniti in to s pripomočki, katere ima pri rokah. Ustanovi naj si nepremekljivo sredotočje, krog katerega naj se vsi dotični pogovori in vsa pojaspila skupljajo in vrsté. To mu ponuja berilo v svojih sestavkih. Kakega zapopadka pa in kake oblike bi na ljudski šoli

moralo biti berilo, ustrezajoče svojemu namenu, je po mojih in po mislih odličnih pedagogov to:

1. Berilo mora sedržati jedernate jeziško-vzledne spise, ki naj bodo prirodoslovni, zemljepisni, zgodovinski, kmetijski, opravični.

Neogibno treba, da mladina taje misli tako razumeva, kakor prihajajo iz dotičnega vira. In to je za učitelja baš najtežavnejši del vsega nauka; kajti znao je, da se z glavno mislijo še druge, rekel bi, slučajne družijo. N. p.: Jaz si mislim nekaj, bodi si kaj abstraktnega, bodi si kaj konkretnega. Mišljeno izrazim z besodami. Kako drugače bode poslušatelj ali čitatelj to misel razumeval! Tedaj mora učitelj po močosti vsu lupino v miselskem obziru odlušiti, da vidi mladina čisto zdravo jedro.

Ne morem si kaj, da bi ne omenil, kako pomenjkljiva in polna slovniških napak so dosedanja berila na ljudskih šolah. Dalje so gledé zapopadka bolje pristojna ljudskim šolam na Kranjskem, ker je, kar je zemljepisnega v njih, večidel prikladno samo kranjskim razmeram; o drugih slovenskih pokrajinah in deželah našega cesarstva je prav malo, skoro bi r. kel, nič navedenega. Da nj to pravičao, vsakedo lahko vidi. O kmetijstvu, katerega velevažnega predmeta bi vsaj principi morali biti uvrščeni, nij ni duha ni slaha.

Mi podpisani se po svojem prepričanju popolnoma ujemamo z nezaupnico, katero so vrli Kraševci svojemu poslancu g. Črnetu poslali.

V Lokavci 8 aprila 1872.

Bratina župan, Franjo Huhak podžupan, Jakob Slokar podžupan, Franjo Vouk starašina, Kr. Kompara starašina, Franjo Lokar starašina, Ivan Šöpf, Anton Hmelak, Anton Volk občinar, Andrej Kompara starašina.

Blagorodni gospod Anton Črne deželni in državni poslanec!

Podpisani občinski zastopniki smo ene misli z vrli kraški volilci, kateri so v nezaupnici obsodili Vaše omahljivo in nezvesto postopanje kot deželni in državni poslanec. Tej nezaupnici se pridružimo z dobro vestjo in popolnim prepričanjem tudi mi ter Vam svetujemo, da spolnite željo svojih volilcev ter odstopite od poslanstva, za katero treba neomahljivih, značajnih, pa ne mlačnih in upogljivih mož.

V Rifenbergu 11. aprila 1872.

Ivan Liceu župan, Jože Pavlica podžupan, Janez Kerševan podžupan, Jožef Liceu, Jožef Licenc, Vidmar Anton podžupan, Peter Kus, Anton Kodrič podžupan, Anton Čebro, Franc Zaila, Franc Žerjal, Franc Kodrič, Janez P. Čenko, Franc Fabjani, Miha Hebat, Franc Liceu, Jož. Kodrič, Franjo Polšak župan v Šmarji, France Stubelj podžupan, France Bandelj župan v Gaberji, And. Hmeljak.

Blagorodni gospod Anton Črne deželni in državni poslanec!

Podpisani občinski zastopniki odobrujemo s dobro vestjo in s popolnim prepričanjem nezaupnico, katero so Vam dali Vaši kraški volilci in izrokamo odkritosrečno željo, da se odpoveste poslanstvu, katerega morejo zadostiti samo zanesljivi in neomahljivi značaji.

V Grgarju 14. aprila 1872.

Štefan Žbuna župan, Jožef Budin podžupan, Anton Druška podžupan, Jožef Belinger podžup. Anton Gadnik, Anton Leban, Jožef Filipič, Jožef Pavlin, Lovre Klemenčič, Matija Ejivec, Anton Zimec, Valentin Gudiu, Anton Gadnjik, Štefan Širok, Anton Doljak, Gregor Filipič.

Gosp. Črne pred ljudsko sodnijo v Sežani.

Nunc quum auctoritatis in me tantum sit, quantum vos honoribus mandandis esse voluistis; certe ea apud vos utar, qui eam mihi dederunt. Cicero.

„Ker imam toliko veljave, kolikor ste je hoteli vi meni dati s podelitvijo častljivih služeb, hočem jo pred vsmi rabiti pri vas, od katerih sem to veljavo prejel.“

Tako je spoštoval in častil preslavni rimski govornik in državnik Cicero rimsko ljudstvo in svoje volilce, kateri so ga večkrat izvolili pretorja (sodnika) v Rimu. Tako je javno in hvaležno

priznaval, da so volilci korenina temu, kar je bil. Gospod Črne pa ne pozna v odgovoru dne 14. aprila 1872. več svojih od leta 1848. do zdaj mu vedno zvestih prvih volilcev, brez katerih ne bi bil prišel v deželni zbor, in torej tudi ne v državni zbor. V svoji ošabnosti in napihnem srdju jim pravi, da se „imenujejo“ volilce, čista jim nevednost, in da so se dali revežem iz Gorice zapeljati, kadar so podpisavali nezaupnico. Enakih surovostij je njegov odgovor poln, akopram se niso volilci v nobenem stavku nezaupnice pregrešili zoper zmernost. S tem je popolnoma dokazal svojo oholost, in da ima svoje volilce za ničle, za ovce.

Čuditi se je, da pri vsem tem stopi 14. aprila pred nje in je sicer po milosti vendar pa spozna za sodnike svojega delovanja. Zares novo je to, v začetku pravde sodnika psovati in zaničevati, ali tudi neizmerno nespametno je. Glejmo pa, ali je gosp. Črne pri ljudski sodbi saj pogumno postopal, kajti ljudstvo nad vse ljubi in občuduje pogum, zato hoče in si želi imeti pogumne zastopnike in zagovornike.

Nu, volilec gospod Vuga mu strašno v lice bije in proti koncu govora navaja nekaj stavkov Ciceronovih proti Katilini, in trikrat izreče grozovito to ime najhujšega rimskega izdajalca. Tako meriti na koga, nij novo v zgodovini. V ustavodajočem zboru Francije leta 1789, 1790 je slovel Mirabo kot prvi svobodnjak; in vendar so neki dan v Parizu prodajali knjigo z naslovom: „Velika izdaja grofa Miraboa.“ Ko to zve, srdit stopi koj na oder rekoč, da pusti oder le mrtev ali kot zmagalet. Potem govori silno, ognjeno, prepričavno, in šel je z odra kot zmagalet. Prav tako je leta 1791 koj z odra uničil svojega nasprotnika, kateri je cikaje nanj izrekel: Katilina je pri naših durih!

V francoskem konventu je Danton na enake napade hipoma na oder stopil, in tako govoril, da je rešil sebe, svojo pravdo, in da je njegov ta govor lep vzgled zgovornosti še dan danes. Gosp. Črne pa dela nasprotno, on sicer obledi, odgovori nekaj na druge napade, toda Katilino požrè molčé. Vemo, da on nij Mirabo, nij Danton, ali stvar in njegova čast sta tirjali, da bi se bil popolnoma opravičil, in napadu možko odgovoril. Vse to je opustil, zato se je ta dogodek strašno vtisnil v poslušalce, in sam je Črne čutil, da bi bil mnogo boljše storil, ko ne bi bil niti izjavil odgovora, niti napovedal seje.

V svojem tiskanem odgovoru trdi ta gosp. poslanec, da so volilci zapeljani od goriških revežev podpisali nezaupnico. Tudi to se je razpravljalo, in ko predsednik Šuc izreče, kdor nij prepričan podpisal nezaupnice, in kdor je zapeljan bil, naj stopi naprej, — nobeden se nij oglašil, temveč slišijo se glasovi: Potrdimo jo, nijmo otroci i. t. d.

Dalje se je sprožilo vprašanje o federalizmu in Sloveniji, in gospod poslanec razpravlja, da kdor hoče biti federalist, mora spoštovati autonomijo raznih dežel, in potem ne sme želeči, da se razstrgajo kronovine n. pr. Štajersko, Koroško i. t. d. in zedinijo v Slovenijo. Volilec je bilo to modrovanje zvijača, in prav nič je nij prepričan.

Bolje je dopadel njegov odgovor, da nij vseh ministr. stev podpiral, ampak da v narodnih vprašanjih nij nikdar glasoval za Schmerlinga, dr. Giskro, in za druga Slovanom nasprotna minister-

jo občuduje in nad vse ceni in ljubi. Vendar naj pa takih konfesijonelnih sestavkov ne bode preveč, ker spada razvoj religiozne čuti bolje v delokrog verskega učitelja. Tudi naj bi taki spisi ne namerjali krivo asketično odgojo, kateri je vodilo: „Edino sredstvo je, da se odgojenec navadi na veliko pobožnost in odpoved, brez ozira na zmožnosti, starost in prihodnji poklic. Po tem takem mora človek postati svetohil nec, sanjar, kateri nij za svet in nij za nebesa, postati mora žrtva hinavstva in skrivnega greha, ali pa še celo, ako bi po sili naloženo mu butaro odvrge, frivolen brezbožnik.“

3. Berilo, katero ne blaži otroške duše, je pomenjkljivo, če ne uže slabo.

4. Pesmi ne smejo se pogrešiti v dobrem berilu, ker imajo nepopisljivo moč do izobraženja estetične čuti. Na svojem pravem in najlepšem mestu bile bi dobre narodne pesmi. pregovori, reki, prislovice, ker se svojstvo vsakega, tedaj tudi slovenskega jezika osobito v njih razodevlje. Mimogrede moram, dá-si nerad, omeniti, da sedanjemu prvemu in drugemu berilu pridejani Nedved-ovi napevi, če tudi še dobri, z malimi izimki nijso za rabo. Kolikor me je skušnja učila, šolski deci ne dopadajo, ker melodije nijso lepe in skoro brezizjemno ne lahko umljive, kakoršne po avtoritetnem Schilling ovem izreku morajo biti v pesmih za otroke.

5. Berilo bodi slovensko, narodno.

stva; toda govoril je suhoparno tudi o tem. Proti koncu ga praša volilec kmetskega stanu, če je bral na Dunaju časopise in posebno slovenske časnike, in če ve, kaj so o njem vse pisarili. In če je je bral, zakaj nij nigdar nič odgovoril njim ali vsaj volilec. Gospod Črne odgovori na to interpelacijo, da je ne bere, da pišo časniki pristransko, vsak po svoje, da nij poslancem na Dunaju nič mar za take prepire, in da je odgovoril zdaj v svoji brošuri in v seji. Opazovali smo, da so te prečudne besede presunile poslušalce, kajti časopisi prinašajo mnenja raznih državljanov in strank, in saj čitati je mora poslanec, da zve, kaj se godi in govori zunaj poslanstvenih krogov. Ne verujemo, da poslanci na Dunaju ne bere časnikov, teraveč smo nasprotno prepričani.

Ta mož, kateri je držno poklical svoje volilce na boj, stopil je pred nje brez dokazov, brez zgovornosti, mislil je, da je v kozji rog spravi s pomočjo nekaj zvijač. Kakor smo v „Soči“ v 14. številki izrekli, res je, in gospod Črne se je mogel tega sam prepričati, da on namreč ne pozna svojih volilcev, ker je je zanemarjal. Zdjaj je drugače prepričan, in zato se nij upal jim v obraz reči, da nijmajo pravice soditi njegovega djanja, kar je v pisanem odgovoru trdil.

O njegovem postopanju na Dunaju je malo govoril, predelske železnice nij omenil, čeravno so volilci izrekli, da iz celega srca privoščijo Tomincem železnico, ktera bo vsem več ali manje koristila. Sploh je moral slišati gospod Črne mnogo resnic, in to ga jo vidno potrilo. V začetku je gospod Črne omenil, da ima povedati nekaj, kar se ne da razglasiti po časopisih, in vse je bilo radovedno to slišat, toda povedal nij nič, in ljudska sodba se je končala s tem, da so nazoči volilci enoglasno potrdili nezaupnico.

Najbolje jo izrazil občno mnenje o gospodu poslancu priprost kmet rekoč: Mislil sem, da bo Črne pisal in govoril odkritosrečno iz srca do srca, ali pisal je kakor kak dohtar v naših pravdah. Drugi vsklikne: Potrdil sem nezaupnico, da dobi dvojne poplate, bolj bo držala. Tretji je rekel: Revež sem, pa za ves denar ne bi hotel danes biti v Črnetovi kozi, rajše precej umrjem.

Tudi volilec Macarol, na kterege se je gosp. Črne nanašal, češ da je bil zapeljan, je pozneje prišel, in pred volilci in gospodom Šucem izrekel, da ostane pri tem, kar je z dobro vestjo podpisal.

Kraški volilci so storili važen korak, kaj takega se v Avstriji še nij zgodilo, in imelo bo dober upljiv v narod in v poslance.

II. shod volilcev v Sežani.

14. april 1872 ostane Krasu zgodovinski dan. Rod za rodom se bodo Kraševci ponosno spominjali tega dneva, ko se je tako sijajno pokazal neupogljiv značaj kraških Slovencev; rekli bodo: glejte! tako so znali braniti naši očetje pravice in čast svoje domovine, katere jim je oskrnil nezvesti njihov poslanec.

Pa tudi drugim Slovincem in vsom drugim narodom mora biti dogodek 14. aprila v vzgled, kako naj svobodni, pa zavedeni državljani spol-

Človek postane le po odgoji, kar je. Zaradi tega tajamo tudi, da berilo, posobno omo za viši razred o domovini govori, o domovini v širšem in ožem pomenu, ob Avstriji in Sloveniji. Oboje gre pri mladini vzgojevati. Avstrijska zgodovina ima mnogo lepih in primernih prizorov, dob in preslavnih oseb, ki so tudi kmetu znane. A tudi naša mala toda lepa Slovenija ima v svoji zgodovini marsikateri list se zlatimi črkami popisan. Izmej teh naj se v berilo vzemo stvari, ki v mlademu, za vse lepo in dobro tako občutljivem otroškem srcu bude ljubezen do slovenske domovine, do poštenja in značajnosti. Take predmete naj berilo v malih obrazih, a čvrsto opisuje.

6. Kar se tiče razvrščenja berilne snovi, ne smejo se sestavki po raznih strokih urediti, tako namreč, da govori prvi oddelk le o veri, drugi o zemljepisji i. t. d., ker bi po takem načnu postranski cilj in konec postal glavni in bi se vsled tega poglobitna stvar prevrgla. Pri urejenju posameznih sestavkov bodi branje vodilo. Takim spisom, ki ne prizadevajo ročnemu in razumljivemu branju nikakoršne težave in ki vrhu tega vzbujajo še veselje do čitanja, odmeni se prvo mesto, naslednji naj se po večji ali manjši težkoti uvrste.

7. Obseg ne bodi preobširen. Le tedaj, če otrok celoto in njene posamezne dele popolnoma razumeva, le tedaj postane zmožen, da more prosto in vzgledno ponavljati in posnemati.

August Leban.

In kar se tiče pravilnosti jezika? Človeka čitajočega jo sramotna rudečica oblije: vsak sestavek mrgoli pogreškov, posobno kar se dostaja glagola; dá, še redke je stavek, pravilen po besedah in zlogu. Po takih berilih se otrok prav za prav sili, da nepravilno piše in govori, ker on posnema le to, kar vidi. In to je lansko leto bilo povod, da sem predlagal pri seji, h kateri je naš učitelje naš obče spoštovani g. okranji nadzornik bil pozval: naj se v preuredbo dosedanjih beril za Primorje sestavi komisija iz strokovnjakov, mej katerimi naj bi bila tudi kaka dva sposobna ljudska učitelja. Ali se je v tem smislu uže kaj storilo, ali ne, mi do danes še nij znano.*

2. V berilu zastopam konfesijonelni, za nas tedaj katoliški element, ne bodi nikakor sama dogmatika, morala, liturgika ali cerkvena zgodovina; berilo ne bodi verska ali sveta knjiga (Erbauungsbuch). Popisi svetih krajev, dob in praznikov, posobno pa značaji iz cerkvene zgodovine, estetično-zivo narisani, so na svojem mestu. Učenec naj gleda v njih glorio svoje cerkve, naj

* Po naših mislih bi bilo boljše in našim žalostnim razmeram prikladnije ako bi se za vse slovenske pokrajine spisal eno, toda s pravim iskrenim domoljubjem preveto berilo. Nikar naše domovine Slovenije pozabljivi provincijalnega patriotizma č z mero ne sejmo po ljudskih solah! Sicer pa ta sestavek izvedenega g. učitelja živo priporočamo tistim gospodom, ki zdaj v Ljubljani sestavljajo novo berilo.

URED.

nujejo svoje volilne pravice in dolžnosti nasproti svojim izvoljencem.

Ob 11. uri predpoludne se je zbralo pred Gulicevo gostilnico toliko ljudstva od vseh strani sivega Krasa, da nij zadostovala soba, v kateri se je nezaupnica kovala, nego se je moralo zborovati v pritlični prostorniji sobani.

Pri vsem tem je še morala nadpolovica prišlih zunaj ostati. Duri in okna so bila tako zagačena, da se je v sobi skoro mračilo.

G. okrajni glavar J. Mali in g. koncipista spremila poslanca g. Črne-ta v zbornico. Prvi se je vsedel kot ces. komisar k predsedništvni mizi; g. Črne pa na poseben stol, kakor gre zatožencu pred sodnijo.

In v resnici je bil zbor jake podobne konočni obravnavi s kakim hudodelcem; samo da nij imel naš zatožene nobenega zagovornika, ker najbrže nij mogel nobenega najti, ki bi se postopil zagovarjati že naprej zgubljeno pravdo.

Nazočih volilcev je bilo 43, ki so izvolili enoglasno g. Antona Šuca za predsednika.

Ta omeni v kratkem govoru, kaj je name današnjega shoda in prosi naj bi ga vsi nazoči z dostojnim vedenjem in s zmernostjo podpirali, da se bo razprava redno vršila. Potem vpraša gosp. poslanca Črne-ta, ali ima še kaj dostaviti opravičevanju, katero je razposlal svojim volilcem kot odgovor na njihovo nezaupnico.

Črne odgovarja na to, da meni, da se je uže v omenjenem odgovoru zadostno opravičil; da ima pa vendar še marsikaj pristaviti, kar nij za tisk in za javnost, da ne bi se drugi narodi naši uže zadosta nmazani reči posmehovali.

Dr. Lavrič prosi na to besede in naznanja, da sta dobila on in g. dr. Abram od volilcev telegrafično vabilo k današnjemu shodu. G. dr. Abram je malo blehav in nij mogel priti; in bi da tudi drugače ne prišel, ker je v odgovoru g. poslanca Črnetu osobno napaden in meni, da se z njegovo častjo ne strinja, da bi se tukaj zaradi tega z njim pričkal. Jaz pa, konča g. dr. Lavrič, sem zdrav in nijmam tacihi zadržkov, in ker sem do zdaj še vselej šel, kamor me je klical narod, prišel sem tudi danes sem na Vaše povabilo in sem pripravjen odgovoriti na to, kar me boste prašali. („Živio Dr. Lavrič!“)

Za njim govori volilec č. g. Peter Vuga, kaplan v Štjaku. Izvrstenu govor, ki je bil z navdušenjem sprejet, se glasi blizo tako le:

Najpreje prosim predsednika, kakor tudi c. k. namestnika potrpenja, ako se pregrešim kaj proti parlamentaričnemu redu, ker nijsem vajen in skušan v parlamentaričnem življenju. Imam tudi opomniti g. poslanca besedam baš zdaj rečem, da nijsem mogel prebrati vse njegove brošure volilcem razposlani, ker sem jo stoprv večerj poznal v noč ob 9. zvečer v roke udobil; le nekoliko sem je prečital, in sicer zadnji del brošure. Pa uže to je zadostno, da bi vsklikniti mogel s svojimi tovarši: „Felix culpa, quae habuit talem redemptorem.“ — Srečni greh, srečna zmota, da imamo mi Kraševci takega mesija. „Beata nox, quae expulavit Aegyptios, ditavit autem Haebreos!“ — Srečna ura, srečna noč, ki je Egipčanje oropala, in Hebrejce osrečila. Samo, da Egipčanje bi ne bili mi Kraševci, ki smo oropani, srečni Hebrejci pa ustavoverci naši sovražniki!

Akopram se je g. poslanec trudil v svoji brošuri opravičiti se zaradi svojega postopanja, bi vendar preveč ne rekel, če trdim, da je on s tem postopanjem bodi že v deželnem ali državnem zboru na Dunaji, z ognjem se igral; vsak pa ve, da z ognjem se igrati nij dobro, ker popreje ali pozneje bi se lahko poslopje unelo. Mi volilci smo g. poslanca v Gorico volili, da bi zagovarjal naše verske, narodne in materialne koristi, posebno jaz kot duhovnik sem ga prosil, kar je bila tudi moja dolžnost, naj se g. poslanec tudi za verske zadeve poteguje, kar mi je morda tudi obljubil z besedami: Dajte cesarju, kar je cesarjevega in bogu, kar je božjega, s katerimi sem bil tudi jaz zadovoljen.

Prosil sem ga tudi, da, ako v državni zbor pride, naj vselej s kranjskimi poslanci glasuje, da ne bi dežela kaj škode trpela, „ne respublica quid detrimenti capiat.“ Ali mi je obljubil g. poslanec to ali ne, ne vem! Zadnje glasovanje o posilni volitvi državnih poslancev mi pa spriduče, da ne! Še več! Ko ga je gosp. glavar

blagega spomina Polley-na mojo prošnjo, po volitvi uže med volilce poklical, da bi nekoliko svojega programa razvil, se je gosp. poslanec v posebno čast štel, mnenja in že je volilcev zvedeti, in se po teh željah tudi kot poslanec ravnati; obljubil je tudi, da bo katerikrat nas volilce sklical, naš; želje tudi slišal. To nam je gosp. poslanec obljubil. Vprašam pa zdaj: Je gosp. poslanec tudi tako ravnal, je obljubo svojo splošnil? Facta loquuntur, delo priča, da ne!

Obljuba ta ostala je le dobrotna misel! Kolikokrat nas je sklical g. poslanec? Ni enkrat ne! Je mogel tedaj misli naše in naše mnenje vedeti? Nič manj, kot to! Njegova dolžnost tedaj je bila naše mnenje vedeti, in po tem mnenju tudi svoje postopanje bodi-si v deželnem kot v državnem zboru na Dunaju uravnati! Tega gosp. poslanec pa nij hotel! Ker smo ga pri zahtvi volitvi skoro enoglasno volili, imel je namreč čez 50 glasov od 60, ker je bil g. poslanec, vselej izvoljen od našega volilnega okraja v dež zbor, vselej kar parlamentarizem stoji — tudi 48 leta: mislil je, da ne mora več mandata od Kraševcev zgubiti, da on jim je neobhodno potreben, da njegovi volilci bodo z njim zadovoljni, naj uže občuje z našimi prijatelji ali sovražniki ustavoverci, naj uže bo lepo vrmo ali dež, naj bo burja ali sneg — poslanec Kraševcev moram uže tako biti, si je mislil, mandata svojega nikdar ne zgubim! Če je gosp. poslanec tako mislil, in gotovo da je, zakaj delo spriduče, tako mu tu „očitu javnu in p ed celim svetam“ rečem: on se je prevaril! On je z ognjem igral, in kakor sem uže zgoraj omenil, se ognjem igrati, nij dobro, ker sleje ali pozneje se hiša uname. Z ognjem se je igral gosp. poslanec v deželnem zboru v Gorici posebno o priložnosti, ko je bila na dnevnem redu nova volilna postava, ko se nij hotel šesterim našim poslancem pridružiti. Uže takrat je bil se svojim postopanjem ogenj v naše poslopje vrgel, sicer takrat naša hiša nij popolnoma še gorela, pa vendar rečem, da je tlela. Mi Kraški njegovi volilci plamena nijmo zapazili še v našem poslopiju, akopram je uže takrat tlelo, in ker tega nijmo vedeli, nijmo še gasili. Ko je pa z novo posilno postavo državnih poslancev ogenj od vseh strani bil v naše poslopje vržen, in ko je s tem naša hiša bila popolnoma v ognji, ko je plamen ognja našega poslopja visoko proti nebu drvil, naš poslanec nam-sta. kakor je njegova čast tirjala kot Sionskega varhu naše dežele, gasiti in poslopje rešiti, ne samo tega nij storil, nego še drva je na ogenj nosil, da bi naše poslopje lože in popreje pogorelo. Tako mislim, da je on delal z glasovanjem o posilni volitvi drž. poslancev: bil je on tedaj „petrolist“, ker je z njegovo pomočjo postava ta obveljala naši deželi in sploh vsem Slovanom pogubna. Če to premislim kaj nam volilcem torej je bilo treba storiti, ako je bilo poslopje naše popolnoma v ognji? Gotovo mislim, gasilno orodje v roko vzeti, da bi mi rešili, kar bi bilo še mogoče, in če družega uže ne več, vsaj našo čast!

In zares! Poprijeli smo se velike gasilnice z vodo napolnjene, v katero sem tudi jaz skaf vode se svojim podpisom prinesel. In ta gasilnica je bila nezaupnica, katero je nas 51. volilcev vam, gosp. poslanec, na Dunaj poslalo. Tukaj moram omeniti, da jaz nijsem bil popolnoma tega mnenja, da bi se naravnost brez vsega zasljanja vam nezaupnica poslala, ampak naj se popreje, vi g. poslanec, na odgovor zaradi svojega ravnanja pokličete. To sem tudi v pismu svojem do predsednika razodel 19. p. meseca, katero pismo pa nij tja kaj prišlo, ker moj tovaruš, ki je imel pismo nesti, zaradi slabega vremena nij šel, jaz pa nijsem mogel, zaradi svojih stanovskih dolžnostij. V tem pismu pa sem se tudi podvrgel v naprej vsemu, česar večina volilcev sklene, in večina je bila za nezaupnico, in tako sem jo tudi jaz podpisal; in ta podpis javno zdaj zagovarjam. Gosp. lanec pavi, da bi se bil moral popred na odgovor poklicati! Bene! tega mnenja sem bil tudi jaz popred. Pa vprašam, zdaj: bi g. poslanec se opravičiti hotel? Tega ne vem! — Drugič bi se ne imenovalo to ravnanje morda ogenj v hiši z vinom ali mlekom gasiti? kar pa nij v navadi. Tedaj, če je bil ogenj v našo streho vržen in če je bil morda g. poslanec „bona fide“ z dobro vestjo, tudi tega ognja kriv, in ko je videl, kako, na kakošno vižo se mi pripravljamo ta ogenj gasiti, bi se bil moral saj gantiti, saj škropilko v roke vzeti, saj škropiti to je: opravičiti se, preluo se je nezaupnica skovala, in ne toliko časa čakati. Ker pa tega nij storil, mu ne morem po-nagati. „Vidat ipse“ naj glada sam, če je nezaupnico udobil. Samo to mu rečem, kar pesnik Schiller pravi: Das ist der Fluch der bösen That, dass sie fortzuehend Böses muss gebären — To je prokletstvo hudobnega dela, da tudi v svojih nasledkih hu-lobjo rodi. Ogenj, v našo streho vržen je nezaupnico rodil. —

Gospod poslanec se opravičuje v svoji brošuri da bi z mogel tu očitno vse ovreči. Zadnji del sem prebral in ta del mu bom poskusil izpodbiti. Gospod poslanec nam pravi koliko je naši deželi koristil s svojim postopanjem. On nam pove, da nam je pomagal vodnjake kopati in kale, on nam pové, kako se je prizadeval šole napraviti v Sežani in v Komnu, nam pove, da jo predelsko železnico pridobil itd. Bog vedi še kaj. —

Na to moram g. poslancu opomniti: Hvaležni smo mu če je vse resnica, da on nam je vse to priboril. Ino, ko bi kdo drugi bil državni poslanec, misli gosp. poslanec morda, da bi zares nič ne imeli, ker imamo vodnjake etc., da bi zares nas Kraševcev pozabil, nič za nas ne govoril in letal? Menim, da tudi drugi bi to storili, kar ste vi storili. In tudi če delate za deželo in posebno nas, kakor vi trdite, vprašam vas, ali nij tudi vaša dolžnost? Zakaj potegujete dnino 10 gl. Baš zaradi tega, da nas zagovarjate! Ne mislite torej, da ste res kraški mesias! Ino potem! Ali mi Kraševci ne plačujemo davkov, kakor drugi deželani; in če je to resnica, imamo tudi pravico, da se nam pomaga, če že ne več, snj toliko, kolikor drugim deželanom. Po tem takem imamo tudi mi pravico, da nam solnce seje in dež gre. Če še postopanje pogledam in tudi vaše opravičanje v brošuri, se res mizdi, da bi vas lahko primeril tistemu županu, ki je h kaplanu prišel, in njegga prosil, da bi evangelij po sv. Jurju-secundum Georgium zapel. Bili so popred namreč župani: Matevž, Marko, Luka i. t. d. ta pa je bil Georgij ali po našem Jurij. Ker je poprejšne gospod kaplan pri slovesni maši večkrat imenoval, imareč evangelij po Matevžu, Marku, Luki itd. pol, mislil si je ta mož, da bode več veljal, če g. kaplan tudi njega enkrat v cerkvi pri slovesni maši imenuje, to je: da zapoje evangelij secundum Georgium, ali po našem po Jurju. Gosp. kaplan se obotavlja, da to ni gre; da sv. Jurij nij evangelist itd. Vem, da je tak, pravi župan naš, ali jaz bi vendar rad slišal, vsaj enkrat, da bi me imenovali v cerkvi pri slovesni maši in če mi to storite, vam bom dobro plačal, prinesem vam eno celo tele v dar. No, misli si g. kaplan, če je že, takol bom tudi prvič pri slovesnosti vas imenoval, ali evangelij po Georgiju, po našem Jurju zapel. Zgodi se. Pri prvi priložnosti res zapoje kaplan: Sequentia s. evangelij secundum Georgium. Učitelj p. i. ki je bil organist, zastopil je nekoliko lat ščine, pa tudi vedel, da evangelista Jurija nij, zato kaplanu na koru odgovori: Mentiris domine — Lažes gospod! Kaplan si je znal hitro pomagati in pje naprej: Tace! tace! rusticus portavit vitulum, et dividemus! — Kmet je tele prinesel, to biva razdelila! Na to učitelj: Deo gratias! in evangelij secundum Georgium je bil pri kraju. Če gosp. g. poslanca delovanje pogledam, vidim, da je tudi g. poslanec take evangelije politične pel, ko ta kaplan. Pel je gosp. poslanec evangelij — gotovo na tihem — „secundum Schmerling, secundum Giskra, secundum Potocki, secundum Hohenzollern, in naj novejši evangelij ki ga je pel, je: „Sequentia evangelij secundum Auerberg M 2“ in to se je zgodilo z glasovanjem posilne volitvne postave državnih poslancev na Dunaji. — Zbrani možje! Pri prvih evangelijih nij bilo od strani organista — in organist so bili volilci, ki so gospoda poslanca volili — nobenega nasprotja; nobenega: mentiris domine!“

Ko je pa naj novejši evangelij „secundum Giorgio“ zapel, mu je ne samo organist, mi volilci, ampak tudi ljudstvo odgovorilo, ter reklo: Mentiris domine poslanec. Lažes g. poslanec! Rad verjamem, da se mu je zgodilo, kot onema kaplanu, da je bil naprošen, da se je tudi on ta evangelij najnovejši morda kaj branil zapeti, ali gosp. župan je prišel in ga prosil za božjo vojo vendar intonirati, saj ne bo zastoj, u dobi za to vsaj tele, to je: Denar za vodnjake in kalove, morda udobi tudi štirirazredne šole v Sežani in Komnu da, clo predelsko železnico na papirji! Gospod poslanec videti in slišati vse je vsklknil: Kaj škoduje meni in deželi, če tudi jaz ta evangelij sec. Giorgio zapojem, če tudi za posilno postavo drž. poslancev glasujem, je uže vse eno, saj nijsem še nikoli poslanstva v državni zbor se branil, torej za me njma nobene veljave i. t. d. in glej! pride čas, pride ura, in gosp. poslanec naj novejši evangelij „sec. Giorgio“ intonira, nevedoč, kako bo le mazar-organist, ljudstvo odgovorilo! A nam-sto: In s tvojim duhom gosp. poslanec — „mentiris domine“ za odgovor udobi, in to pa nezaupnici ki smo mu jo na Dunaji poslali. Gospod poslanec [se hoče pomagati, kot oni kaplan. Spiše brošuro ali jo da spisati, pride danes semkaj in govori: „Tace! Tace! rusticus portabit vitulum et dividemus.“ „Bo lite zadovoljni, meni so tele obljubili, in če bo kaj, je bomo razdelili in to je: predelska železnica, to so šole, to je denar za vodnjake in kale. Gospodine poslanec! Ali imamo trdi mi

pravico tirjati, da se nam da, kar vi govorite, ker tudi mi smo ljudje pošteni, ki davke plačujemo, kot drugi, akopram vi tega ne veste ali vedeti nečete.

Vi g. poslanec govorite o predelski železnici, da se nam bo napravila, samo se bo. Če se dobro spominjam, se je tudi pod Hohenwarthom predlog staval za predelsko železnico, in je bil tudi ta predlog uže odseku izroččen, da bi se pretresoval, vprašam pa zdaj gosp. poslance: kam je šel ta predlog? Kamer navad o naši druge reči, v papirni k-š! Gospodine poslance! Ali je železnica uže dovršena? Ali ni stoprv sam predlog? In ako to ministerstvo pade, in to se mora zgočiti, če Čehi pri volitvi zmagajo, in ako je ono ministerstvo značajno, ako tedaj federalistično ministerstvo na kmalo pride, kaj bo s predelsko železnico?

Boj m se, Bog daj, da bi se motil! baš zarad vašega odpadu od federalistične stranke, baš zarad vas, gospodine, bomo mi predelsko železnico zgubili, ker skoro gotovo je potem, da Kranjci svojo udobé, v tem, ko naša predelska pojde tja-kaj, od koder ne bode nikdar vrnila se, in tako bode umrla in spala spanje pravičnega do sodnega dne. Rečem še enkrat: Bog daj, da bi se motil!

Značajnost velja, gospod poslanec! Za piškav groš ne gre značajnosti prodati, kakor ste jo vi, ki ste še za ta problematičen piškav groš iz tabora prijateljev naših v tabor naših naj hujih ustavovercev se podali. Zbrani možje! Če je temu tako, kaj hočemo danes odgovoriti na ta „Tace, tace!“ Ali hočemo „Deo gratias“ odgovoriti na to „sekvencijo naj novejšega evangelja „secundum Giorgio — Jurij.“ Ali pa „mentiris domine!“ Mislím, še smo značajni, da bomo odgovorili: „Mentiris domine!“ To je: mi ostanemo pri svoji nezaupnici, ki smo jo gosp. poslanec dali.

In moram tudi opaziti, da ne bi se krivično sodilo, da sem bil prisiljen besedo poprijeti, ker je nas volilce gosp. poslanec na dvoboj poklical, in to se je zgodilo po njegovem predrznem in zaničljivem pisanju v vabilnem pismu blagega spomina in po njegovem napadu v brošuri, on nam je rokavico pred obraz vrgel, in jaz sem jo pobral, in zato danes govorim.

Vrli možje! zbrani očetje! Š: par besedij, niso moje ampak so Ciceronove proti Katilin: „Quousque tandem! Tabor je uže usitorjen na jugu in severu zoper naše ljudstvo, dan na dan raste število naših sovražnikov, poveljnika onega tabora pa in vodjo sovražnikov vidite med ozidjem, celo v mestu, da kuje poguba deželi doma. Katilina, če te zdaj damo obsoditi, menim, da se je bolje bati, da bodo rekli pošteni, to je storjeno prepozno, nego da bode kdo rekel, to je preostro. Če tega ne storimo, vedi in znoj, da imamo svoj uzrok. To ti pa rečemo: Oči in ušesa mnogih te bodo pazile in stražile, kakor so storile do zdaj, akopram tega ne čutiš ali čutiš nočeš.“ Cicero je Katilini svetoval naj se podá v pregnanstvo, naj gre iz mesta. Gosp. poslanec! jaz tega ne pravim, ampak vam rečem in svetujem iz posebnega uzroka: G. poslanec, revertere! revertere! Verni sel verni sel k svojim volilcem, sliši njih mnenje, sliši njih glas, da bo dobro za te, in dobro za nas!

(Konec prih.)

D O P I S I .

Selo 14. aprila. (Izv. dop.) Srce vsakega rodoljuba mora se od pre-ikega veselja gantí, ko vidi, kako se narodna zavest mej Slovenci posebno pa na Goriškem širi. Če bode šlo tako dalje v malo letih se bode mogel naš narod najbolje izobraženim pristevati. Šiši se, da se zdaj tu, zdaj tam snuj, pevška društva in nove čitalnice; stare opešane se spet na krepke noge postavljajo, kakor je n. pr. Črniška, ktera je uže več časa hrala, da jej je marsikteri kratko živenje prerokoval. Pogum pa našega vrlega gospoda župana in predsednika črniške čitalnice, jo je s pomočjo nekterih odbornikov spet na stanovitne noge postavil, tako, da bode čedalje krepkejša in stanovitiša.

Da je to istina, nam dosta jasno pričuje njena beseda dne 7. t. m., pri kateri se je ves obširen program, akopram z majhnimi močmi, vendar na veliko zadovoljnost vseh obiskovalcev vršil.

Za lepo in marljivo napredovanje na Goriškem gredo največe zasluge političnemu društvu in listu „Soča.“ Le tako naprej! Na tak način moremo uže boljše prihodnosti čakati. Tudi nekteri javni uradi so začeli na zahtevanje stranke nekoliko preko navadno naš milí slovenki jezik spoštovati. Pa vendar ne bodimo še brez skrbi! S tem nijmo še potrebnega in vsega dosegli. Boriti se je nam treba; ne mislimo, da nam bodo pečni golobje sami v usta leteli. Tu velja pregovor: kakoršna setev, takošna žetev. Torej prosimo in zahtevamo pri javnih uradih, da nam naše prošnje v slovenkem jeziku sprejemajo

a tudi slovenskem jeziku rešujejo! Če pa bomo vedno le po stari navadi molčali, nam bodo gospodje, kateri so na tem mestu, če nijso pravi narodnjaki, le v tujem jeziku uradovali.

Iz Črnič 15. aprila. (Izv. dop.) Uže skoro 2 leti je minolo, od kar je naša čitalnica, ne bodem rekel, zaspala, nego le nekoliko zadremala; se ve, da le zato, ker jej je primujkav do duševno in materjalne podpore. O 36 udov ostalo jih je bilo samo 7. ki so le nekoliko časopisov si naročevali, in s tem vzdrževali ime čitalnice.

Ali čas poteka in se tudi spreminja, dane je tako, jutre pa uže drugače. To se vidi, da, kakor hitro smo si izvolili za župana našega vrlega, in za blagost domovine unetega gospoda Franca Leban-a, od tistega časa se je začele naša „čitalnica“ zopet gibati, a nekoliko pozneje, se je popolnoma vzbudila ter se na noge postavila. To se vidi uže iz tega, ker je 7. t. m. besedo z govorom, petjem z deklamacijami i z igro „Bob iz Kranja“ in splesom napravila.

Kar se tiče naših mladih diletantov, se nijmo nadejali, da nam bodo vsak svojo rolo tako dobro dovršili, posebno za to ne, ker so prvič 7. t. m. na oder stopili. Marička Pignatari-jeva nam je Polonico tako izvrstno igrala, da je občinstvo prav zadovoljno z njo bilo. Želimo jo večkrat na odru videti, ako je ne bo zaviral tehten uzrok — možitev. Pa tudi Marija Kanclerjeva, učiteljica, je dobro Neži ko igrala, in občinstvu s košem na hrbtu, in z otrokom v naročju veliko smeha vzbudila. Igralci, Simon Lojek, (Matiče) — Tomaž Lojek — (Tomaž) in Janez Parjevec (Grabež) so svoje naloge dobro opravili, in občinstvo je bilo z vsemi zadovoljno, in si želi večkrat takega večera. Vse je bilo v najlepšem veselju in redu.

Kakor slišimo, mislijo diletantje zopet napraviti besedo z dvema igrana. Torej dober uspeh! Tako naša čitalnica napreduje, pod vrlim vodstvom od dne do dne. Živelal!

Iz tržaške okolice. (Izv. dop.) Mestno staršinstvo je sklenilo pred več meseci, naj se bližnje vasi združijo z mestom; okoličani so poslali ministerstvu protest zoper to z več tisoč podpisov, a vse je bilo le bob ob steno.

Baš pred kratkimi dnevi je došlo potrjenje mestnemu staršinstvu, da se vse bližnje vasi smejo združiti s Trstom. Kdo je tega kriv? Okoličani sami, kateri se ne zmenijo dosta, bodi tako ali tako razen rojanskih in nekterih rocoljskih kmetov; zdaj pa se bodo, vam uže oči jele odpirati, toda prepozno je. Zljaj spadate pol Trst, če se boste le količ kaj ganili, potisnili vam bodo komisarijate in dac v okolico, ter prežali na vsak vaš korak, in šole vaše bodo s časoma poitaljančili. To vse izvira iz naše malomarnosti.

Leta 1868, je bilo uže skoro dognano, da se loči okolica od Trsta, pa zopet nij manjkalo takih poštenjakov, kateri so za bokal vina in po lahkih podkupljeni proti temu bili. Posebno se je odlikovala tisti čas vas Trebič, ktera je mestnemu magistratu zaupnico poslala pod vodstvom zagriženega župnika Pahorja.

Zalostna prihodnost, ktera okolici preti, me spodbuja, da vam, okoličani še enkrat na srce položim, da bolj možato paz te narodnih koristij, ker še nij izgubljeuo vse; ako ste zložni, morete še čudovite reči vam in potomcem vašim prisvojiti; ako bode pa roke križem držali, si boste sami sebi žeblje v mrtvaško trugo bili.

Združite se ter zahtevajte svojo ožo avtonomijo, protestirajte v pričó vsega sveta, da se je vam to brez vaše volje usililo in da nijste po nobeni ceni s tem zadovoljni. Ako pa vlada neče brauiti pravic, ter zarad dveh poslancev, ktera sta pomagala ustavovercem k zmagi, vas na steno pritiski, pokažite to očitno pred svetom, kako svobodo avstrijski državljani uživajo.

Politični pregled.

Na Českem so se pričele volitve; 18. so volile občine, danes 20. volijo mesta in obrtniški kraji, 22. pa bode volilo veliko posestvo in odločilo zmago narodnjakov ali pa ustavovercev. Ministerstvo napenja vse sile, da bi zmagalo; morda se mu tudi posreči; a kaj mu bode pomagala ta nemoralna zmaga; zdaljšala bode k večemu njegovo Avstriji jako nevarno gospodarstvo; a Čehov ne bode spreobrnila, da bi pripoznali sedanjo ustavo. Slavni Čehi bodo zve-

sti ostali načelom federalizma in mirno čakali boljših časov, kajti narod, ki se tako neprestano in hrabro bori za svoje pravice, mora zmagati. Česki voditelji so objavili sledeči lakonično kratki oklic do volilcev: „Rojaki! zopet ste poklicani, da volite v deželni zbor českega kraljestva. Vi veste, zakaj tu gre; nij treba bolj obširno o tem govoriti. Storite svojo dolžnost vsi in složao!“ Ta oklic kaže, kako ponosno mirno gredo Čehi v boj in kako politično zrel je česki narod.

Bog daj, da bi zmagala njihova pravična reč, kajti zmaga Čehov je tudi naša zmaga.

Ogerski državni zbor je bil sklenen 16. t. m. s prestolnim govorom in veliko sijajnostjo; nazoči so bili skoro vsi tuji poslanci in drugi domači velikaši. Levičnjaki pa so vendar svoj namen dosegli; zatrlí so namreč novo volitveno postavo sè svojimi govori. V kratkem se bo bila volilna bitka na Hrvatskem in dasiravno ogersko ministerstvo Hrvate prav po Kollersko pritiska, je vendar zmaga narodne stranke uže dones toliko kakor gotova.

Nemška vlada je začela Poljake na Poznanskem strašno preganjati, izdala je ukaz, da se imajo iz Poznanskega izgnati vsi tisti duhovniki in redovniki, ki nijso na Pruskem ali Nemškem rojeni in to zarad tega, ker so omenjeni duhovniki večinoma Poljaki in ljudstvo za svoj narod navdušujejo.

Francozje se nočejo udeležiti dunajske razstave; veliki obrtniki so namreč tako sklenili, ker je razstavni odbor iz samih Nemcev sestavljen, od katerih Francozje ne pričakujejo pravične razzodbe.

Razprtija med Srbijo in Turško vedno raste, Turki nočejo popustiti trdjavu Zvornik, katera pripada po pogodbi leta 1831 Srbiji; zraven tega so pa še turški vojaki to dni nekoga srbskega častnika ubili na srbski zemlji. Turška nekda pomika svoje čete proti Srbaki; Srbska pa tudi ne drži križem rok; ampak je zmerom pripravljena, da pošlje v boj 200,000 krepkih mož, katerim bodo priskočili še črnogorski in drugi pod turškim jarmom zdihujoči Slovani in Grki. Bliža se čas, da nastopijo Srbi svojo dedšino.

RAZNE VESTI.

(Novicam in njih prijateljstvu na Tominskem.) „Novice“ so prinesle v svojem 16. l. „iz Tominskega“ dopis, v katerem se nahaja tudi sledeči rek: „Da je „Soča g. Črna ostro grajala in nezaupnico od Kraševcev mu poslaou proglašila, je prav; kajti on se pregrešil, ločivši se od politike Slovencev; a da blato na njega meče z objavo golca, da se je obesil, to ni dostojno, to je surovo, strastno, preočtno tendenciozno“ — Vemo sicer, da z „Novicam“, v šepasti slovensčiji v hlapčevskem tonu pisanimu, polemovači, nij posebna čist, kajti prerade stvar na strani pustivši, zabredlo v osobnosti ter prošjo za krestni in demovinski list, za službena sprčila, skušnjo in starost.

A ker nam vkljub vsem pomanjkljivostim, ktere imamo v novških očeh, vsaj „kranjskega domšinstva“ ne morejo odrekati, dasi „Soča“ ujedujemo; upamo se jim vendar nekaj malega odgovoriti in sicer zato, da prvič konstatujemo, da tudi na Tominskem, otkoder je Črna po g. Winklerju prejel zaupnico za svoje izvrstno zagovarjanje naših narodnih pravic, odobravaljo lepi čiu vrlíh kraških volilcev in ostro grajo, s katero je „Soča“ g. Črna izpodbijala in drugič zato, da v omenjenem dopisunkovem reku izraženo uatolcevanje odločno od sebe odvrnemo. Dokler nam noviški dopisnik ne pove, kde in kdaj je „Soča“ pisala in širila vest, „da se je Črna obesil“, tako dolgo nam je on „preočitno tendenciozen“ lažnik in obrekovalec. Mislimo, da v našem listu, ki nijna navade s kolom in cepom biti kakor „Novice“, bode te vesti zatoniškal.

Kar se dalje tiče „siboritega“ napada na Sl. N.“ v noviškem dopisu iz Tominskega, prepaščamo odgovor mariborskim kolegam samim; ni

(Dalje v prilogi.)

imamo odgovarjati samo onim udarcem, ki sicer na „Sl. N.“ merijo, a „Soča“ tepo. Ako je „Sl. N.“ pisal, da ima „Soča“ uže zdaj več ko dvakrat toliko podpornikov nego jih je kedaj imela uradna Marušič — Winkler — Čraetova „Domovina“ žalostnega spomina — kaj moremo mi zato? G. dopisnik menda vendar ni tak otrok, da bi mislil, da je uredništvo „Soče“ samo poslalo „Sl. N.“ tisti dopis? Hvala Bogu, tega nam nij treba! „Soča“ ima uže toliko političnih prijateljev in odkritosrčnih podpornikov, da jo tudi neprošeni šire in priporočajo; nam nij treba delati kakor delajo tisti „mi trije“, ki v „Novicah“ eden drugega pred celim svetom hvale. Tako hudoben pa g. dopisnik menda tudi nij, da bi nam podčikal švindla à la „Kikeriki“, „W. Tagblatt“, in enakih listov, ki se na čelu vsake številke hvale, koliko naročnikov imajo. Čemu to! Saj vsak človek lahko izve pri Paternoliju in pri finančnem uradu, koliko izstov se tiska našega lista. Sami odkritosrčno povemo, da še premalo in to bodemo trdili tako dolgo, dokler si naš list tudi v onem kraju, ki je najbolj razsvitljenja in politične vzgoje potreben — ne pridobode toliko naročnikov in tako trdih tal kakor na Krasu.

Dalje piše noviški trabant: „O na-zid-pritekanju Slovanov po Winklerji govoriti mi treba ni: kdor Winklerja pozna, ga tudi ceniti zna. Kdor koga izpodriniti hoče, ga obrekuje in črni: kdo po takem ne vidi, kam pes taco moli? Nikar ne prodajate kaj tacega za domoljubje; to ni družega kakor strast in kruhoborstvo. Vsaj se poznamo.“ Istina, bogme! Kdor Winklerja pozna, ga tudi ceniti zna. Mi g. Winklerja kot vestnega in pridnega uradnika visoko cenimo ter želimo, da bi vsako okrajno glavarstvo imelo takega načelnika; da, mi gremo še dalje ter odkritosrčno in radi priznavamo, kakor smo uže večkrat storili, da ima g. Winkler za slovenstvo sploh in za slovensko uradovanje posobe na Goriškem velike zasluge. S tem je pa tudi naša hvala pri kraju! Za boga, tako predrzni menda vendar niste, da bi od nas zahtevali, da bi mi moža, ki je po Tominskem kot uradnik skoro gotovo „in mandata“ lovil po pse za Črnetovo zaupnico, s katero se je imela ovrčati in paralelovati kraška nezaupnica, da bi mi, ki smo si zapisali na svojo zastavo brezozirni in neustrašni boj za federalizem in za slovenstvo, takega moža priporočali v svojem listu kot uzor pravega domoljuba in odločnega poslance! Črne se v svoji brošuri široko operi s *zaupnico* katero mu je poslal g. Winkler v imenu 150 volilcev (?!) iz Tominskega in v kateri se čita tudi rek: „Glasno veselje po Tominskem!“ Ali misli g. tominski dopisnik, da bodemo moža, ki Črnetu pošlje taktelegram, res v zlat okvir oklenili ter ga v svoji redakciji kot čist vzgled in svitl biser pravega domoljuba na steno obesili?! Hic Rhodus, hic salta!

Da nam *strast in kruhoborstvo* očitajo „Novice“, tako pisati more samo tisti list, ki ne pomisli, kako so se po Ljubljani delili „kot zlato čistim domoljubom“ pri Rudolfovih železnici pridobljeni in pri kruhoborjenih tisočaki, kako se je s posebnim oziranjem na zete volil krajski deželni odbor, kako so se oddajali primarijatje; tako more pisati samo tisti list, ki euega prvih naših pisateljev imenuje „slovenskega Efiijalta“, ki Slovenski Narod“ krsti za „Sl. Tagblatt“, ki dr. Razlaga usporeduje z Dežmanom in ki, kedar ma stvar čez glavo vzraste, po osobnostih biti začne, odpiraje svoja predala Boletom, ki prijatelj-ke pogovore poleg vinske kaplje po svoje previši človeka od nog do glave onesnažjo se svojim vstrast, žolčin zavist pomakanim peresom. Pojdite, pojdite! „Saj se poznamo!“ Počnite, kar hočete, mi se bodemo vedno ravnali po tistem slovenskem pesniku, ki je na surove osobne napade v „Novicah“ odgovoril s prekrasno poezijo: „Regulovo slovo“, v kateri je tiskal tudi verz: „Sveto služimo sveti domovini!“ Se ve, „Novice“ pokazavši ves svoj okus, vse svoje srce, vso svoj moral, so se še zadnjič prav široko razkoračile ter se pobahale da so mu „vso sapo zaprle.“ De gustibus itd.

(Gosp. dr. Ostertag), odvetnik in volilec v Sežani je objavil v „Slovenskem Narodu“ svoj pristop k nezaupnici, katero se poslali kraški volilci g. Črnetu in opravičuje svoj pristop s tem, da se nij Črne mogel opravičiti svojim volilcem. Pri tej priložnosti tudi omenimo, da v zadnjem listu „Soče“ tiskano „poslano“ g. dra Ostertaga je bilo adresovano na g. Trampuža, župana v Kostanjevici pri Komnu.

(Razlet.) V četrtek večer ob 7^{1/2} se je razletelo razstavno okno v štačuni gospě Walter-jeve v gospodski ulici. V razstavno okno je namreč napeljana plinova svečava, ker je pa gospodinja prodajalnice najbrže pipec od gazove svetilnice prejšnji dan zapreti pozabila, se je, ko je odprla glavni pipec pri plinomeru (Gasmesser), tesno zaprto razstavno okno s plinom napolnilo, in hipoma ko svetilnico prižge, se uname pokalni plin in raznese okno na tisuče koscev; pri močnem pretresu se je razpočil tudi zid in se nekoliko na desno nagnil. — Nekatere osebe, ki so baš mimo šle, so malo ranjene, prodajalka se je pa prestrašila in v omedlevalo pala. — Urok te nesreče je le zanikrnost in nevednost s plinom ravnati; ako se dobro pazi, se ne more nič nevarnega zgoditi.

(Nesreča.) Včeraj zjutraj, ob 9^{1/2} ko pride ravno neka žena od ločniške strani čez železniški most, namenjena iti obiskat svojega bolnega moža v goriški bolnišnici, v istem hipu prileti poštni vlak od gerijske postaje in zasači nesrečnico čez sredo života, tako da v tem trenutku mrtva obleži.

(Vojaške spremembe.) Z veseljem naznanjamo, da med drugimi bode prestavljen tudi naš domači (Ljubljanski) peš polk št. 17 iz Tridenta v Trst, a slovenski lovski bataljon št. 8 iz Buduve v Dalmaciji v Ptuj na slov. Štirsko.

(Nov Hotel.) Osnovano se je poduzetno društvo v Trstu s kapitalom od 1/2 milijona forintov, ki namerava osnovati v Gorici velikansko gostilnico s kopeljami, in sicer po vzgledu Merana, da bi naše mesto postalo zdravilni kraj, kder bi tujei tudi po zimih bivali, Gorici pa velike dobičke donasali. —

(„Wanderer“) prvi dunajski federalistični list, piše o Črnetu sledeče.

Kakor sem Vam uže pred kratkim naznanil, udobil je državni Ahasver, naš večni poslanec Črne ali kakor njegov prijatelj (Triest. Ztg. Ured.) hočejo Tsherne, od svojih volilcev odločno nezaupnico. Akopram je zmirom besedoval, da le federalistična uprava v Avstriji zamore ugajati koli cel državi, toli tudi našemu slovenskemu ljudstvu i deželi i vkljub njegovemu vedenju za časa Hohenwarta, prodal je vendar z glasovanjem za prečudno postavo o posilnih volitvah deželno pravice molohu državnega zbora. Jako osupnjeni začuli smo tukaj novico, kako jo je potegnil med petjem znane ruske pesmi „die Wacht am Rhein“ v ustavaški tabor, kder sta mu brata g. Prickert i Tinti svoje grozovito veselje s tem pokazala, da sta ga uže iz praga naznanila bodočim mu pobratimom. Ta i še druga prilika, da je se svojimi prijatelji v Müllerjevem hotelu pri vrčku piva posedal, sta pripravili možakatega ljudskega zastopnika ob pamet i zaprisegel se je pri vsem kar mu je sveteга (naj brže pri desetkih ki je dobiva v Beču), da mora Gorica vsakako priti v vlast njegovim pruskim prijateljem.

Ko ga je pa nezaupnica iz onega omamljenja nekoliko predramila, začeli so ga lasje hudo boleti, usedel se je k mizi ter tam iztuhlal povabilo v katerem vabi svoje, volilce 14 t. m. v Sežano. Prihodnjo nedeljo (14. aprila) misli naj brže z njemu prirojenimi frazami prazno slamo mlatiti i s tremi vedri vina volilcem ustreči, h kateremu številu mu lahko tudi tamošnja stranka, če jo ima, z nekoliko sodi pripomore. Mislim pa, da ne bo nikakor preslepil kraških volilcev.

Najprvi naj bi tja prišli oni, kateri so mu zasluženo nezaupnico sprožili, kajti to ne bi bilo možko, da bi se ogniti hoteli takemu ničevemu puhlemu modrovanju.

Kakor je čuti, se še precejšnje priprave delajo za nedeljsko veselico. V tem času si je pa Črne pribernačil dve zaupnici, pa kakor pravijo čule se bodo čudne reči o njegovem nastanku.

Ker Črne tudi materjalno naši od vlade prepozabljeni deželi nij nič koristil, se je nadejati, da je sedaj zadnjič zastopal na Dunaji goriške Slovence.

Ker je Črne tedaj uže od leta 1861 na Dunaji, kder smo potrebovali delalnega i neprestrašenega zastopnika, samo zarad svojih desetih goldinarjev posedeval, za deželno blagostanje se čisto nič potrudil, tirja od nas slovanska vzajemnost, tirja tudi politična značajnost i deželna korist, da se ga vsakako znebimo. (Ta sestavek je iz „Wanderja“ prestavil tudi tržaški dnevnik „Il Progresso.“ — Ured.)

Poročilo

ob občnem zboru slov. polit. društva „Soče“ dne 11. aprila 1872.

(D a l j e)

O 4. točki, najbi vlada za to skrbela, da se namesti v Gorici vsaj eden slovenskega jezika popolnoma zmožen notar, poroča v odborovem imenu tajnik Klavžar. V Gorici imamo zdaj samo tri notarje; če se ozir jemlje na mesto, katero daja notarjem obilo dela in potem še na obširno okolico goriško, mora se trditi, da je to število nezadostno. Pomisliti je pa treba, da je okolica čisto slovenska in da izmed sedanjih notarjev ne zna nobeden dobro našega jezika; pomisliti je treba dalje, da po §. 19 temeljnih postav in po sedajni notarski postavi smo naše ljudstvo zahtevati slovenske pogodbe in sploh slovenska pisma; še naj boljje se mora pomisliti pa to, da notar mora dobro razumeti stranke, za katere dela; kdo bi se mogel drugače zanašati na notarska pisma, če so tudi v nemškem ali italijanskem jeziku sestavljena? Z ozirom na vse to je popolnoma opravična zahteva, da se namesti v Gorici vsaj eden slovenskega jezika popolnoma zmožen notar.

Dr. Lavrič podpira ta predlog. Po taborih, pravi smo mlatali vprašanje zarad enakopravnosti, a le malo smo zmlatili. Imamo sicer v tem oziru dobre postave; vsaj jedro teh postav je dobro, a lupina je trda. Pravice so nam v njih zagotavljene, a dobiti jih ne moremo, dasi ravno neprestano na to tolcemo. Govornik navaja nekatere določbe iz nove notarske postave in opiraje se na te dokazuje potrebo slovenskega jezika možnih notarjev.

G. V. Dolencec opazuje, da se naše ljudstvo prerado poslužuje zakotnih piscev, kar nij nikakor prav; kajti ker ne poznajo niti postav niti jezika, ne gledajo nego na lastni dobiček; strankam pa nastajajo po pogodbah in drugih pismih, ki si je dajo po takih zakotnikih sestavljati, nepotrebne pravde in druge škode in nadležnosti. Zatorej svari pred takimi mazači in priporoča društvenikom, naj se rajše poslužujejo notarjev in naj v tem smislu podučujejo tudi ljudstvo. Od notarjev pa naj vsakdo tirja, da pišejo vsa pisma v našem jeziku.

Predlog odborov obvelja enoglasno in odboru je naročeno, da sestavi in predloži dotično pogodbo.

G. dr. Lavrič stavi nujni predlog, naj skliče Soča še to pomlad tabor na Goriškem.

G. E. Klavžar pripoznava sicer važnost in korist taborov, po katerih se vzbujajo ljudstvo k pravi narodni zavesti, meni pa, da stvar vendar nij tako nujna, da bi se imelo uže danes o tem sklepati in to tem manje, ker ne poznamo še vprašanj, ki bi se imele na taboru razpravljati. Angleži so sicer za eno in isto reč mnogo let taborovali, dokler se jim nijšo spolnile dotične zahteve in tako imamo tudi mi Slovenci nekatera vprašanja n. pr. Zedinjenje Slovence, djansko izvršitev enakopravnosti itd. katerih rešitev moramo neprestano in in sicer toliko časa zahtevati, dokler jih ne dosežemo. Toda dobro je, da pretresujemo na taborih tudi gnotno-koristna vprašanja in zarad tega našvetaje, naj odbor pozvé take taborske točke, s katerimi bi se našemu ljudstvu naj bolj ustreglo in koristilo in kedar sestavi program, naj ga predloži občnemu zboru, da ga odobri. (Dalje prihod.)

Naznanilo.

Podpisani naznanja s tem, da ordinira in pregleduje bolnike od 10 ure zjutraj do pol dne, v hiši št. 38 tukaj. **Ubog! za-**

stoj.

V Ajdovščini dne 23. marca 1872.

Ant. dr. Perco

Odvetnik

dr. Josip Abram

ima svojo pisarnico v Gorici v glediščni ulici (Contrada del Teatro) hiš. stev. 76, v II. nadstropji.

SLOVENIJA.

Čedalje bolj se neogibnost v obče spoznava, da mora slovenski narod tudi v materijalnem obziru se na lastne noge postaviti, ter se od tujega kapitala, kolikor je mogoče, osvoboditi.

Morebiti niso na nobenem drugem polji te razmere tako ostro vidne, kakor pri zavarovanji. Sto in sto tisočev se vsako leto zavarovalnih premij iz dežele iztirava, pomagaje delničarjem tujih društev visoke dividende izplačevati.

Merodajni faktorji, deželni zbori, občinska zastopstva, društva in žurnalistika so večkrat pripoznavali, da je treba lastno zavarovalno društvo za slovenske dežele osnovati.

To je dalo nekterim rodoljubom povod, popolni operat takega zavarovalnega društva na podlagi najbolj zanesljivih statističnih dat in dosedanjih skušenj izdelati dati, ter c. k. ministerstvu predložiti.

Z razpisom dne 25. prosinca l. 1872 je c. k. ministerstvo napravo „prve občne zavarovalne banke Slovenije“ s sedežem v Ljubljani dovolilo.

Banka „Slovenija“ je društvo na delnice, in bo v vseh razdelkih zavarovanja zavarovalo proti odločeni zavarovalnini, to je: proti škodi po ognju, na prevaževanji, po toči in na zrcalnem steklu, ko bi se strlo, kakor tudi na človeško življenje.

Delnice se bodo brez bankirskega posredovanja, neposredno občinstvu oddavale, in na ta način po bolj ugodnem kursu dobivale.

In druge strani se bo pa tako tudi glavni namen banke pospeševal, ki obstoji v tem, da se bodo delnice v slovenskem narodu umestile, in on tudi v prihodnje banko v rokah obdržal.

Delnice „Slovenije“ so pripravne prav ug odno kapital nalagati:

1. Na vsako delnico, katerih se bo zdaj razdalo 3000 z imensko vrednostjo od 200 fl., se bo plačevalo po 40%, in to po kursu od 85%, torej za eno delnico 68 fl. a. v.

2. Z ozirom na oddajevalni kurs nese delnica stalni dohodek do bliže 6%, in

3. vrh tega naddividendo iz čistega upravnega dobička, od kterega je 40% pravilno delničarjem odločeno.

Po dosedanjih skušnjah družih zavarovalnih društev ni dvomiti, da bodo delnice banke „Slovenije“ v kratkem gotovo 12—15% nosile.

4. Vsak lastnik tudi le ene same delnice ima pravico v občnem zboru glasovati osobno ali po oblaščenju, z edino omejitvijo, da nobeden ne sme več nego 40 glasov zastopati.

5. Vsak delničar pomaga s tem narodnim podvzetjem slovenskemu narodu lastno zavarovalno društvo osnovati, ter posrediti, da trdo pridobljeni novci v domači deželi ostanejo.

6. Ker je 15% čistega dobička dobrodelnim namenom odločenih, odpira se tã še drugi vir bankini dobrodelnosti.

7. Skrajno je še poudarjati, da so pripravljene fondi banke pravilno odločeni menjice eskomptovati, posojevati na državne in obrtnijske papirje, na posestva proti hipotekarnemu uknjiženju, posestnikom, obrtnikom, skupščinam in občinam, da bo na ta način mogoče v posameznih krajih pomanjkanje denarjev zatreti.

Tarife za raznovrstne oddelke zavarovanja so po najbolj zanesljivih statističnih datih sestavljene, in se bo gospodarstvo v vsakem oziru na reelno podlago postavilo. V ta namen se bodo v vseh večih mestih in v posameznih okrožjih nagledni svetovalci (sestavljene iz delničarjev in zavarovancev) postavili.

Gospodarsko svetovalstvo je iz sledečih osob sestavljeno: Svitli knez in stari grof **Lavoslav Salm — Reifferscheid**, graščak v Novem Celju itd. (predsednik); dr. **Etbin Henrik Costa**, odvetnik in deželni odbornik v Ljubljani, (podpredsednik); **Andrej Pirnat**, posestnik v Celju; dr. **Valentin Zarnik**, deželni poslanec v Ljubljani; **Vekoslav Pesarič**, c. k. sodnije svetovalec v Celju; **Mihael Herman**, deželni odbornik v Gradcu; dr. **Jože Ulaga**, profesor bogočastja v Mariboru; **Jože Hauswirth**, posestnik v Celju; dr. **Štefan Kočevar**, c. k. okrajni zdravnik v Celju; dr. **Vekoslav Valenta**, c. k. zdravstveni svetovalec in profesor v Ljubljani; **Ivan Stuhec**, c. k. sodnije svetovalec v Celju; **Dragotin Ahčin**, tigovec v Ljubljani; **Florijan Konšek**, c. k. okrajni predstojnik v pokoji v Ljubljani; dr. **Franjo Radej**, c. k. bilježnik v Mariboru (gospodarski svetovalec).

(Namestniki): **Jakob Kureš**, c. k. okrajni pristav v Kozjem; **Franjo Šentak**, posestnik na Vranskem; **Franjo Rapoc**, posestnik v Mariboru; **A. Zvanut**, veliki trgovec na Občini.

Pregledovalni odbor je iz sledečih osob sestavljen: Dr. **Janez Zlatoust Pogačar**, stolni prošt v Ljubljani; **Gustav Tönnies**, lastnik tovarne v Ljubljani; **Jože Debevec**, trgovec v Ljubljani.

Delnice se bodo na ta-le način podpisovale:

1. Za vsako delnico z imensko vrednostjo od 200 gold. se bo uplačevalo 40% po kursu od 85% v gotovini; potem se bodo dobivali medčasni listi.

2. Za 1 delnico je torej treba 68 gold. v gotovini, od ktere se bo uplačevalo po 20 gold. precej pri vpisovanju, 48 gold. pa v prihodnjih 30 dneh.

3. Vsak podpisani znesek daje od dne uplačila 5% oziroma na izdajavni kurs od 85% blizo 6%.

4. Vsacemu podpisovalcu je na izvoljo dano, tudi vseh 40% za delnico precej uplačati.

5. Podpisovalo se bode ali pri banki v Ljubljani, ali pri agentih, kterim se bo dalo pooblastilo za to od gospodarskega svetovalstva.

6. Uplačevalo se bo ali pri banki v Ljubljani, ali se jej naj novci po pošti pošiljajo. Agentom naj se plačuje le proti pobotnicam od gospodarskega svetovalstva podpisanim.

Bankina pravila se dobivajo pri banki „Sloveniji“ v Ljubljani, in tudi pojasnila se ustmeno ali pismeno pri njej povoljno dajo.

V Ljubljani, dne 23. marcija 1872.

Za „prvo občno zavarovalno banko Slovenijo.“

Lavoslav knez in stari grof **Salm-Reifferscheid** l. r.
graščak i. t. d. i. t. d.

Dr. **E. H. Costa** l. r.
odvetnik in deželni odbornik, i. t. d.